

KOREYS MADANIYATI VA UNING O'RGANILISHI GEOGRAFIK XUSUSIYATLARI

¹Matsaidova Sayyora Xudayberganovna

Urganch davlat universiteti

P.f.n., dotsent

²Sobirova Nodira Jumanazar qizi

Urganch davlat universiteti, Talaba.

ГЕОГРАФИЧЕСКАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА КОРЕЙСКОЙ КУЛЬТУРЫ И ЕЕ ИЗУЧЕНИЕ

¹Матсаидова Сайёра Худайбергеновна

Ургенчский государственный университет

к.п.н., доцент

²Собирова Нодира Жуманазар кизи

Ургенчский государственный университет, Студент

GEOGRAPHICAL CHARACTERISTICS OF KOREAN CULTURE AND ITS STUDY

¹Matsaidova Sayyora Khudayberganovna

Urganch State University

Ph.D., Associate Professor

²Sobirova Nodira Jumanazar kizi,

Urgench state university, Student

1

¹<https://orcid.org/0009-0002-4461-6176>

²<https://orcid.org/0009-0008-7990-6791>

Annotatsiya: Ushbu maqolada Koreya Respublikasi madaniyati va urf-odatlar haqida batafsil ma'lumot beriladi. Koreya madaniyati qariyb ming yillik tarixga ega, u o'ziga xos kelib chiqishi, urf-odatlar, san'ati, musiqa va gastronomiyasi bilan ajralib turadi. Ushbu tadqiqotda madaniyatning asosiy elementlari, an'anaviy bayramlar, diniy urf-odatlar va zamonaviy ijtimoiy hayotdagi o'zgarishlar tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: Koreya Respublikasi, madaniyat, urf-odatlar, an'anaviy bayramlar, diniy urf-odatlar, zamonaviy hayot, san'at, musiqa, gastronomiya. Gyeongju. Silla. Kyonju. K-Pop. BTS. Uch podsholik. Goyro. Joseon. Changdeokgung. Jongmyo.1. Donggureung. Joseon sulolasi. Yeongneung. Mokneung.

Абстрактный: В этой статье представлена подробная информация о культуре и обычаях Республики Корея. Корейская культура имеет почти тысячелетнюю историю, отличается уникальным происхождением, традициями, искусством, музыкой и гастрономией. В данном исследовании анализируются основные элементы культуры, традиционные праздники, религиозные практики и изменения в современной общественной жизни.

Ключевые слова: Республика Корея, культура, традиции, традиционные праздники, религиозные традиции, современная жизнь, искусство, музыка, гастрономия. Кёнджу. К-поп. BTS. Три королевства. Чосон. Чхандоккун. Чонмё.1. Донгурён. Династия Чосон. Ённын. Мокнынг.

Abstract: This article provides detailed information about the culture and customs of the Republic of Korea. Korean culture has a history of almost a thousand years, it is distinguished by its unique origins, traditions, art, music and gastronomy. This study analyzes the main elements of culture, traditional holidays, religious practices and changes in modern social life.

Key words: Republic of Korea, culture, traditions, traditional holidays, religious traditions, modern life, art, music, gastronomy. Gyeongju. Silla. Gyeongju. K-Pop. BTS. Three Kingdoms. Goiro. Joseon. Changdeokgung. Jongmyo.1. Donggureung. Joseon Dynasty. Yeongneung. Mokneung.

KIRISH. Koreya Respublikasi, Osiyo qit'asida joylashgan mamlakat bo'lib, o'zining boy madaniyati va urf-odatlarini bilan mashhurdir. Koreya madaniyati ko'plab tarixiy voqealar, diniy ta'sirlar va madaniy almashuvlar natijasida shakllangan [2].

Ushbu maqolaning maqsadi, Koreya madaniyatining asosiy elementlarini, an'alarini va zamonaviy hayotdagi rolini tahlil qilishdir. Koreys madaniyatining muhim qismi bo'lgan barcha san'at, jumladan musiqa, san'at, adabiyot va raqsdan an'ana va zamonaviylik birga yashab, nafas oladi [4].

Xuddi shu narsa turli xil turmush tarzi, jumladan, oziq-ovqat, kiyim-kechak va boshpana, masalan, me'morchilik uchun ham amal qiladi. Koreys xalqi o'zining ajoyib badiiy sezgirligi bilan uzoq tarix davomida o'ziga xos madaniyatini rivojlantirgan [1]. Yarim orol sifatidagi geografik xususiyatlari tufayli u ham kontinental, ham dengiz madaniyatini qabul qila oldi va tabiiy sharoitlarga javoban butun insoniyatga xos noyob madaniyatni shakllantirdi [3].

Din ham madaniyatga bir muncha ta'sir qiladi albatta. Xususan, konfutsiylik Koreyadagi asosiy davlat falsafalaridan biri sifatida koreys jamiyati va madaniyati rivojiga o'zining qadriyatlar tizimi, oilaviy munosabatlari va ijtimoiy tabaqalanishiga doimiy ta'sir ko'rsatib kelmoqda. Keksalarga hurmat, oilaga sadoqat, uyg'un munosabatlar va farzandlik taqvosi kabi konfutsiy qadriyatlari Koreyaning shaxslararo munosabatlari va mehnat madaniyatiga sezilarli ta'sir ko'rsatgan asosiy qadriyatlardir [1].

Madaniyatni o'zida shakllantirib beruvchi qadimiy yodgorliklardan biri bu Gyeongju. Gyeongju tarixiy hududlaridan ming yildan ortiq vaqt davomida Silla poytaxti bo'lgan Kyonju va unda ko'plab tarixiy va qimmatbaho yodgorliklar saqlanib qolgan, shuning uchun u "devorsiz yoki tomsiz muzey" deb ham ataladi. Suratda Silla maqbara majmuasining panoramik ko'rinishi

1-rasm. Silla maqbara majmuasining panoramik ko'rinishi

Dunyo tomonidan tan olingan Koreya madaniyatining badiiy yuksakligi bir kechada yaratilmagan. Koreyslarning "Uch podshohlik" davriga oid qabr devoriy suratlari va yodgorliklarida seziladigan o'ziga xos badiiy tuyg'usi Birlashgan Silla, Goryeo, Joseon davrlari orqali yanada boyigan.

Changdeokgung saroyidagi Injeongjeon zalida qirolning toj kiyish marosimi, qo'l ostidagilarning salomlari va xorijiy elchilarni qabul qilish kabi yirik milliy marosimlar o'tkaziladi:

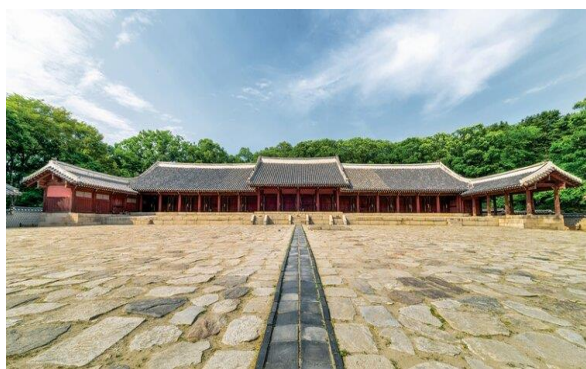

2-rasm. Changdeokgung saroyi

Changdeokgung saroyi Joseon sulolasi davrida qurilgan, ammo u Goryeo sulolasi saroylari an'alarini meros qilib olgan va tabiiy relefga mos ravishda tog' yonbag'rida qurilgan.

Jongmyo - Konfutsiy ziyoratgohi bo'lib, unda Joseon sulolasi shohlari va malikalarining ajdodlari lavhalari saqlanadi:

3-rasm. 1. Donggureung, 2. Yeongneung, 3. Mokneung qabrlari

1. Donggureung: Joseon sulolasining etti shohi va o'nta malika va kanizaklar dafn etilgan to'qqizta qabr bor. 2. Yeongneung: Qirol Sejong va qirolicha Soxeon qabri.

3. Mokneung: Qirol Seonjo, qirolicha Uiin va qirolicha Inmok qabri.

Qirollik qabrlari madaniy boylik sifatida tan olingan, chunki ular konfutsiylilik va geomansiya kabi o'sha davr qadriyatlarini o'zida mujassam etgan dafn etish madaniyati joyidir. Bu shox maqbarasi hech qanday zarar yetkazmasdan asl holida saqlanib qolgani ham diqqatga sazovor [7].

Janubiy Koreya va O'zbekiston ham ko'p tomonlama hamkorlik qiladi. 2007-yildan buyon har yili o'tkazib kelinayotgan "Koreya Respublikasi - Markaziy Osiyo" forumi Koreyada, shuningdek, Markaziy Osiyo mamlakatlarida mintaqaviy hamkorlikni mustahkamlash va kengaytirishga qaratilgan. 2011-yil noyabr oyida Toshkent shahrida V Forum bo'lib o'tdi. "Koreya Respublikasi - Markaziy Osiyo" forumi turli sohalar, jumladan, axborot texnologiyalari, qishloq xo'jaligi, tibbiyot, elektronika, energiya samaradorligi va tabiiy resurslar, qurilish va boshqa sohalaridagi hamkorlikni yanada rivojlantirishga qaratilgan. Infratuzilma, fan va texnologiya, moliya va to'qimachilik. Toshkent

Seulning Koreya yarim orolidagi pozitsiyasi va uning "Yangi Osiyo diplomatiyasi" tashabbusini qo'llab-quvvatlaydi [8].

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METOD.

Yozma manbalardan olingan ma'lumotlar, jumladan, kitoblar, maqolalar va ilmiy tadqiqotlar asosida tayyorlangan. Tadqiqot usuli sifatida kontent tahlili va taqqoslash usulidan foydalanilgan. Qo'llanilgan adabiyotlar asosan Koreya madaniyatiga oid bo'lib, ularning mualliflari va iqtiboslari keltirilgan. Mualliflar tomonidan Koreya madaniyatini yaxshi ochib berishgan va Koreya respublikasi hamda O'zbekiston aloqalarini ochib berishga harakat qilingan.

MUHOKAMA. Koreya madaniyatida urf-odatlar, an'analar va bayramlar juda muhim ahamiyatga ega. Masalan, "Chuseok" - bu Koreya xalqining eng muhim an'anaviy bayramlaridan biridir, unda oila a'zolari bir joyga yig'ilib, o'tgan ajdodlariga minnatdorchilik bildiradilar. Shuningdek, Koreya madaniyatida "Hanbok" (an'anaviy kiyim) va "Kimhap" (an'anaviy taom) kabi ramzlar o'ziga xos o'rin egallaydi [8].

Koreyaliklar uchun Kimjang madaniyati ham juda muhimdir. Kimjang koreyslar uchun qishga muhim tayyorgarlik bo'lib, qish davomida yeyish uchun ko'p miqdorda kimchi tayyorlash jarayonini nazarda tutadi. Kimchi Koreyaning eng mashhur taomlaridan biri bo'lib, har doim koreys stollarida asosiy taom sifatida namoyon bo'ladi.

Kimchi tayyorlash uchun butun bir yillik tayyorgarlikdan o'tish kerak. Bahorda har bir xonadonda qisqichbaqa sousi va hamsi sousi kabi turli xil tuzlangan dengiz mahsulotlari tayyorlanadi. Yozda dengiz tuzini tayyorlashadi, yoz oxirida esa qizil qalampirni quritib, ularni qizil qalampir kukuniga aylantirishadi. To'liq miqyosda kimchi tayyorlash mavsumi kech kuzda va qish boshida boshlaganda, oilalar va jamoalar tayyorlagan ingredientlardan foydalanib kimchi tayyorlash uchun yig'ilishadi.

Kimjang koreys madaniyati bilan ham chambarchas bog'liq, chunki ko'p odamlar ko'p miqdorda kimchi tayyorlash uchun yig'ilishadi. Shu sababli, kimchi madaniyati tobora individual bo'lib borayotgan zamonaviy koreyslar o'rtasida birdamlikni mustahkamlashi va koreyslar sifatida o'zligini saqlab qolishga yordam berishi bilan mazmunli. Bu Koreyaning avlodlardan avlodga o'tib

kelayotgan madaniyatini ifodalashi bilan ham ahamiyatlidir [6,7].

Bugungi kunda K-Pop isitmasi 2020-yil avgust oyida BTSning inglizcha “Dynamite” singli AQSh Billboard singllari “Hot 100” chartida birinchi o‘rinni egallaganida, cho‘qqisiga chiqdi. Bu 1963-yildan beri birinchi marta osiyolik rassom Hot 100 reytingida 1-o‘rinni egalladi va koreys rassomi uchun birinchi bo‘ldi. Bu muayyan guruhning yutug‘i emas, balki bu rekord K-Popning butun dunyoga, jumladan Yaponiya, Xitoy va Janubi - Sharqiy Osiyoga, so‘ngra AQSh, Janubiy Amerika va Yevropaga tarqalgan mashhurlikni aks ettiruvchi natijadir. YouTube tobora ommalashib borar ekan, Blackpink qizlar guruhi kabi K-pop yulduzlarining musiqiy videolari xuddi shu kontekstda portlovchi ko‘rinishlarni yozmoqda [7,9].

NATIJALAR. Koreya Respublikasi madaniyati va urf-odatlarini nafaqat mamlakatning aholisining yashash tarzini belgilaydi, balki u global madaniyat bilan integratsiyalashayotganligi sababli jahon miqyosida ham qiziqish uyg‘otmoqda[1].

Koreya madaniyati, ayniqsa K-Pop va K-drama orqali, butun dunyoga tarqalmoqda va ko‘plab yoshlar tomonidan qabul qilinmoqda [5]. Koreya va O‘zbekiston aloqalari yaxshilanmoqda va mustahkamlanmoqda.

XULOSA. Koreya Respublikasi madaniyati va urf-odatlarini xalq hayotining muhim qismi bo‘lib, bu madaniyatning davomiyligi va rivojlanishi uchun zarur bo‘lgan an‘analarni saqlab qolish zarur. Ushbu maqolada ta’kidlanganidek, Koreya madaniyatining ko‘plab jihatlari, ayniqsa an‘anaviy bayramlar va urf-odatlar, kelajak avlodlarga yetkazish uchun katta ahamiyatga ega. Koreya va O‘zbekiston aloqalari mustahkamlanishi bilan migratsiya va shunga monand ravishda Koreya madaniyatini o‘rganish ham takomillashib bormoqda. 2018-yil sentabr

holatiga ko‘ra, O‘zbekistonga kelgan koreyslar soni 30 000 dan ortiq bo‘lib, mamlakatdagi rusiyazabon koreyslarning yarmini va O‘zbekistondagi butun koreys jamiyatining qariyb 20 foizini tashkil qiladi. Bu esa geografik jihatdan Koreya madaniyatini o‘rganish zaruratini bildiradi.

Adabiyotlar ro‘yxati:

1. Lee, M. (2011). **The Cultural History of Korea**. Seoul: Hanul Publishing.
2. Park, J. (2015). **Korean Traditions and Festivals**. In **Cultural Studies Journal**, 20(3), 145-160.
3. Kim, S. (2017). **The Influence of Confucianism on Korean Culture**. *Journal of Asian Studies*, 52(1), 75-89.
4. Choi, E. (2019). **Korean Cuisine: A Cultural Perspective**. New York: Global Publishers.
5. Hwang, T. (2020). **K-Pop: The Global Phenomenon and its Cultural Impact**. **Journal of Musicology**, 30(2), 233-250.
6. Yoon, H. (2018). **Traditional Korean Clothing: History and Modern Adaptations**. In **Fashion Theory**, 22(5), 789-805.
7. Yuneskoning jahon merosi sayti.<https://kr.koreanculture.org/>
8. CULTURAL CLASH IN KOREA AND UZBEKISTAN. Berdiev Sukhrob. Butaeva Mokhinur Akramovna. *Oriental Renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences* (E) ISSN: 2181-1784 4(6), June, 2024 Research BIB / Index Copernicus www.oriens.uz
9. JAMIYAT. DMITRIEVA Marina Olegovna, TROYAKOVA Tamara Gavrilovna, O‘zbekiston koreyslari Koreya Respublikasida yangi o‘zlikni izlashda. UDC:327. DOI <https://doi.org/10.24866/2542-1611/2021-2/45-63>

